

Библиотека
ХУМОР И САТИРА

Кънига 69

Милен Миливојевић

ДРЖАВИ
НИЈЕ ДОБРО

Алма

Београд, 2009

Милен Миливојевић
ДРЖАВИ НИЈЕ ДОБРО

1. издање

<i>Рецензент</i>	Витомир Теофиловић
<i>Лектор</i>	Бане Јовановић
<i>Главни уредник</i>	Др Ђорђе Оташевић
<i>Ликовно решење корица</i>	Милан Бештић
<i>Технички уредник</i>	Горан Оташевић
<i>Коректура</i>	Дејана Јовановић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>Штампа</i>	„Скрипта интернационал”, Београд
<i>ISBN</i>	978-86-7974-104-2
<i>Тираж</i>	300

Београд, 2009.

almabg@sezampro.rs
www.alma.co.rs

Волео бих да живим лепо,
али би ми тад било жао
што ћу умрети.

Живот је све јефтинији
иако је то овде права реткост.

Ми најбоље знамо
да крв није вода.
Пили смо је једни другима.

Живим од данас до сутра.
Прекосутра је сахрана.

Живот је кратак.
Није ми ни до чега!

Да нисам бесмртан,
правили бисте ви мене
од живог блата.

Наша земља је гостољубива.
Зато се сви враћају
на место злочина.

Ми смо за једнакост.
Скраћујемо за главу
све који нам нису равни.

Нема сврхе гађати у мету
која је већ непокретна.

Не једите се живи!
Целати тек што нису стигли.

Злочинац је побегао,
а жртва је остала
главом без обзира.

Нисам учествовао
у борби мишљења.
Борио сам се с душом.

Бомбардовали су нас пријатељи.
Пазе на нас и у добру и у злу.

Откад их не набијају на колац,
Срби су се повампирили.

Не само да смо давали данак у крви
него смо и пливали у њој.

Дангубно је обављати
реконструкцију убиства!
Извршићемо ново!

Крв смо проливали
да би нам потекли мед и млеко.

Мртва уста не говоре.
Док се не отвори тестамент.

Руше само надгробне споменике,
а мржња је много дубља.

Синове сам послао у рат.
Сигурнији су него у кафићу!

Нашу земљу деле
они који умеју да деле
без остатка.

Жртвама се више не ставља
повез на очи.
Садашњи целати су невидљиви.

Дајем живот за отаџбину.
Дај шта даш!

Суд више не изриче смртне казне.
И тај посао је приватизован!

Народ је бесмртан.
Од глади умиру само појединци.

Да ми није лекова,
од пензије не бих могао да живим!

Ноћима већ неће сан
на празан стомак,
па уместо оваца
бројим дане.

Србин је пуцао на Србина
и отарасио се национализма.

У ратном пожару
ничија није горела до зоре!

Жене и деца нису за рат.
Зато су и побијени!

Сами су криви.
Пуцали смо у ваздух,
а они баш тад нашли да дишу!

После размене ратних жртава
није нам остало ништа заједничко.

Окупио нас је исти циљ.
Цео свет је нишанио у нас.

Пиромана греје
ватра туђег огњишта.

Вампире срећемо
у свако доба.
Наша поноћ траје 24 сата.

Ни себе не препознајем,
а камоли да идентификујем
друге жртве!

Или да пуцам у непријатеља,
или ће он у мене!
Самоубиство је било једини излаз.

Од ближњих смо добијали
нож, секиру, мотку...
А од даљих – само метак!

Кад су нас заробили,
никакво пуштање
није долазило у обзир.
Сем крви!

Док нису изгинули,
ратнике није држало место!

Скупо ће их коштати пораз
ако морамо да их победимо!

Чувени вишеструки добровољни даваоци
крви за слободу –
постали су анемични.

Јуришали смо на постоље,
али је споменик био бржи.

Смак света би угрозио
онај свет!

Није био ред да их посетимо
празних руку,
па смо се латили оружја.

Омча изнад главе била је претња
само док се глава није нашла
изнад омче.

Сукоб са браћом тешко нам је падао
све док нису сви попадали.

Време је новац,
па масовна убиства мање коштају
по глави убијеног.

Немају смелости
да ме погледају у очи.
Извадили су их.

Где год су српски гробови,
ту су и српски покојници.

Било је насиља у породици,
али у породичној гробници
влада апсолутни мир.

Ђаци се на разне начине боре
за добре оцене у школи:
учењем, новцем, оружјем...

Уби ме прејака реч.
Ето докле сеже говор мржње!

Паметнији може да попушта,
али целат рукује вешалима!

У интересу истраге
обустављена је потрага за убицом.

Спровели смо етничко чишћење,
а преживели хоће да се врате
на своја огњишта.
Они нису чисти!

Ко добије политичку битку,
страда постхумно.

Не верујем да је у питању самоубиство.
Тај никад ништа није умео да уради
својом руком.

Да је и жртва преживела,
злочин не би био савршен.

Још пре смрти остао сам
без свог живота.
Живео сам пасјим.

Најмасовнија је гробница
кад власт сахрани цео народ.

За разлику од судбине жртава,
број жртава никад није коначан.

Сравнили смо их са земљом,
а њихови су у реваншу
отишли још даље.

Нисам се плашио непријатеља
јер сам знао да они немају срца.
Издало ме моје срце!

Довели су нас до суза
и потопили нас у њих.

У сукобу светова побеђује
онај свет.

Не плашим се природне смрти.
Ја волим природу.

Обдукцијом је потврђено
да је покојник
све до смрти био жив!

Имам дугачак корак.
Једном ногом сам у гробу,
а другом на седмом небу.

Ни птици у кавезу
живот не пролети зачас.

Нисам намеравао да га убијем
с предумишљајем –
већ случајно.

Ако су народи који су изумрли
некад добро живели,
нас чека срећна будућност!

Смртна казна је блага
у поређењу са њеним извршењем.

Дочекали су нас са одушевљењем.
Дали су себи одушка
из комплетног наоружања!

Гробови сведоче да се овде некад живело!

Будућност ће свима бити иста,
а прошлост прилагођавамо
тренутним потребама.

Волимо политичке противнике
и душом и срцем,
али бисмо их радије носили
на души него на срцу.

Толико су били наопаки
да смо морали да им пуцамо у леђа!

Пала ми секира у мед,
па сам посекао многе главе.

Све су ми жеље подједнако драге.
Ниједна ми није последња.

Није ово мртва трка
него мртви тркачи.

Србин је пуцао на Србина.
Нема, дакле, ниједне стране
без Србина!

Гађао сам у мету,
али је метак имао
сопствене интересе.

Целат није објективан.
Ради с љубављу!

За бољи живот дао сам све од себе.
И последње знаке живота!

Вешамо неспособне, па морамо
и да их скидамо с вешала.

Крв није вода.
Проливамо је без рестрикције.

Код нас се злочинац враћа
на место злочинца.

У мрачним временима
јеретици завршавају на ломачи,
а у светлим их гута мрак.

Они трпе ратне губитке,
а ми ратне добитнике!

Победи се не гледа у зубе.
Нисмо их клали зубима!

Нису јасни разлози многих убистава,
али није јасно ни зашто
до многих убистава није дошло.

Сведоци увеличавају злочин
да би истакли своје заслуге
што су преживели.

Професионални убица има све:
хладно оружје, ватрено оружје, алиби...

Што се тиче ратног циља,
непријатељ је био прецизнији.

Напали смо их без објаве рата.
Није лепо да браћу
унапред секирамо!

Разменили смо мртве,
а избеглице смо добили гратис.

И ми и непријатељи
имали смо крупне циљеве,
о чему сведочи безброј споменика.

Крв смо лили за отаџбину.
Једино смо то имали!

Пустили смо брод да потоне.
Доста нам је површности!

Исход сукоба је унапред био познат,
али нема славе
без достојне погибије!

Жртве су биле узалудне.
Од њих се више ништа
не може чути.

Од борбе прса у прса
извеснији је метак у прса.

Разговарали смо у четири ока
све док их један другом
нисмо повадили.

У земљу сам пропао,
што у овако реткој земљи
није реткост.

Никог нису штедели.
Пуцали су и у ваздух!

Чим кренемо у рат,
пролијемо реке крви.
По народном веровању,
то нам је за срећу у миру.

О мртвима све најбоље,
а и злочин је савршен.

Док брод није почео да тоне,
ни капетан није знао куда идемо.

Трошкови живота би били мањи
кад би се краће живело.

Изгубили смо Главу.
Сад не знамо ни где су наше.

Преживео сам предизборне увреде,
али су ме избори сахранили!

Не ремете приватност
породичног дома.
Убијају на кућном прагу!

Није се видео прст пред оком.
Био је у оку.

Злочин је брзо расветљен.
Жртву је прогутао мрак.

Ако стварно умрете од глади,
сити ћемо се исплакати!

Био је на свим високим положајима.
Остала су му још само вешала.

Мада смо положили цвеће
на споменик,
хладно нас је дочекао!

Целат је жртва свог позива.

Брзо ћу иструлети.
Читавог живота ме је нагризао
црв сумње.

Поделили смо послове.
Он обавља самоубиства,
а ја организујем
сахране и кремације.

Пукли смо
чим смо се латили оружја!

Добри као хлеб
доживеће светлу будућност –
ако их не поједе мрак.

Жртве су криве
што нисам невин.

Нема више ентузијазма!
И убице су плаћене.

Недодирљиви су.
Морао сам да пуцам!

Не бих волео
да сам у његовој кожи,
већ само да га одерем.

За време јела
користе нож и виљушку,
а кад не једу –
само нож.

Руке су моје оружје
са пригушивачем.

Капу трипут кроје,
а главу одједном секу.

Нема потребе
да се враћате на место злочина.
Ниједно место није прескочено.

Све се трагично завршило.
Чак је и убица ухваћен!

Канибализам?

Ма, не – само смо их исецкали!

Турци су регуларне 1389. победили,
али су изгубили на продужетке.

Наш дијалог је коректан.

Метак ми, метак они!

Говор оружја припада
матерњем језику мржње.

Живот га је толико самлео
да га је мрак лако прогутао.

Није злочин што смо их побили,
него што су се они
злочиначки бранили.

И трку добијамо
тек кад је мртва!

Реинкарнација живог песка је –
живо блато.

Голи и боси први остану без главе.
Чизма главу чува!

Проблем смртне казне је
половично решен.
Укинута је само казна,
а смрт је и даље бесмртна.

Због заузетости главног драматурга,
жртве саме драматизују злочине.

Ја сам ратни злочинац.
Нисам имао три чисте
да будем дезертер.

Ми непријатељу не окрећемо леђа.
Заврћемо му шију.

Изгубили смо рат без иједне жртве.
У битке смо слали само бесмртнике.

Крв смо проливали да докажемо
да с браћом нисмо
у крвном сродству.

Без резултата рада
истражних органа
ни злочин нам не би био савршен.

Најлакше се пере мозак
у скинутој глави.

Лапот се изобичајио,
еутаназија није дозвољена...
Једино кланови раде свој посао!

Земља је округла.
Кренули смо са мртве тачке
и вратили се на место несреће.

Наш Гордијев чвор је омча.

Злочинци не пресуђују у одсуству.

Наши највећи скокови су
самоубилачки.

Може и мала риба
да прогута велику –
уз обостране крокодилске сузе.

Није делио његово мишљење,
али би му главу радо располутио.

Нисам плаћени убица.
То ми је редован посао.

Држе нас у мраку,
а мрак не држи дијету.

Били смо браћа
док нам је отац био жив.

Очевици нису могли идентификовати
ни нападаче ни жртве.
Први су били маскирани,
други масакрирани.

Пуца ми глава откад сам добио
метак у чело.

Нисам задовољан што сам жив.
Хоћу и да живим!

Одложио сам самоубиство.
Био сам ван себе!

Не бране да подигнемо главу
док нам је сабља за вратом.

Неће скоро бити новог рата.
Ни претходне још нисмо завршили.

Статистика показује да је код нас
занемарљив број тровања храном.
Нас трује глад.

У односу на стрељане,
обешени су извисили.

Као ратници били су незаменљиви.
Тек после рата су размењени
за непријатељске жртве.

Нису нас убијали без разлога.
Видело се да смо били живи!

Не одричемо се браће.
Шта ако се опет укаже потреба
за братоубилачким ратом!?

Проливали смо крв,
уместо да њоме пишемо историју.

Преживели ратници живи су доказ
да нису сви преживели.

Пуцао сам увис,
али нисам имао толики домет.

Мотив масовних гробница:
заједно смо јачи.

Није умро ограничене памети.
Био је погођен у главу.

Све тајне понео је са собом у гроб.
Међу нама је остала само тајна –
како је живео.

Сламка се спасила.
Дављенику су биле везане руке.

Смела мисао многу главу смете.

Серијски убица одлично разуме
и говор оружја,
али само као монолог.

Не устаје ми се из мртвих.
Прија ми кад се и о мени говори
све најбоље.

Услови за дефинисање
нашег ратног циља стекли су се
тек после рата.

Кад год смо цабе гинули,
скупо нас је коштало.

Жртва сву мржњу сваљује на целата,
а гробар ће је сахранити!

Кад је пукла тиква,
букнуо је рат.

Удавио се.
Бацили смо му појас за спасавање!

Чињеница да је жртва убијена
отежава расветљавање убиства.

Главу горе! Кроз омчу.

Пошто су наше намере биле часне,
побили смо их за час!

Изашли су нам у сусрет.
С пушкама на готове!

Волели смо се као браћа,
што је било довољно
за братоубилачки рат.

Наоружани до зуба
потукли су нас до ногу.

Враћају се на сва места
својих злочина.
Преко туристичких агенција!

Успешнији смо кад ратујемо
него кад се убијамо од посла.

У судовима је живот фаворизован.
Суди се само живима.

Ратни злочини нису могли бити
избегнути. Ми смо на њих
свесно навођени!

Дигли су руке од нас
да би дохватили оружје.

Животе су дали
бронећи виталне интересе.

Од шуме не види се
глава на пању.

И ратна срећа мене
кад се нагази на мене.

Откад ми пријатељи
почивају у миру,
непријатељи не мирују.

Обесио се на врби.
Зато је жалосна.

Опет смо морали да црвенимо
пред светом.
Бранили смо се у крвавом рату.

Чије се мишљење
стално с туђим коси,
лако буде покошен.

Ја нисам ратни злочинац.
Нисам имао живце да чекам
да почне рат.

Пуцамо у своје најближе.
Толики нам домет.

За разлику од ратника,
рат нам никад не гине.

Пали су за слободу.
За њу су били и умрели!

Толико нас је потцењивао
да је извршио – самоубиство!

Наши преци су гинули за државу,
а и ми не умиремо
природном смрћу.

Велики број несталих
није ни приближан
броју изгубљених.

Вампири се крваво проводе
и кад нису на балу.

Најмрачнији је пут
од ископаних очију
до ископаних јама.

Лакше смо утврдили
колико нам глава фали,
него колико нам фали у глави.

Прихватили су широкогрудо
борбу прса у прса.

И тамо где је смртна казна укинута,
живот је осуђен на смрт.

Живео је од свог поштеног рада,
од чега је и умро.

Човек се учи док му се живи.

Живим као скот
да бих умро као човек.

Убица показује своје право лице
убијајући на лицу места.

Нема сведока
да је највећи ратни злочинац
учествовао у рату.

Није могао да прежали
фотељу коју су му измакли,
па је столицу испод ногу
сам одгурнуо.

„Осећам се
као да сам рехабилитован“,
рече вампир.

Отаџбина није на продају.
Џаба су дали живот за њу.

Нисмо им дозволили
да ступе на наше тло.
Морали су да нас убијају из ваздуха!

Веће резултате даје сољење памети
рањенима у главу.

Не осећам тескобу
у мртвачком ковчегу.
Добро су ми узели меру!

Тражи се жив или мртав!
А ако је жив, боље мртав!

Злочин је учињен
при пуној свести
и празне главе.

Пала је крв уместо договора.

Гледао сам смрти у очи.
Чекала је да трепнем!

Ко не умре кад му је суђено,
умреће природном смрћу.

Неки пију до последње паре,
а неки до последње речи.

Сагорео је у крематоријуму
заслужних грађана.

У рату нас је најтеже погађало
што су нас лако погађали.

Тек кад сам извукао живу главу,
видело се да није моја.

Ратним злочинцима суди се
у неодговарајућим условима.
У миру.

Диктатор је сахрањен.
Доле диктатура!

Код нас су све промене споре.
Само главе брзо лете!

Кад се политичар повампири,
нико му не верује
ни да је био мртав.

Још нису уклоњене све препреке
за нашу сарадњу.
Ви, на пример.

Живи су нам пали у руке,
али нису такви сахрањени.

У прљавом рату
пала је нечиста крв.

Жртва није имала шансе да преживи,
што је убици олакшало посао.

Био је на челу колоне
док му колона није стала
наспрам чела.

Пао је у сенку свог споменика.

Покојници су вечити.
Само живи један другог смењују.

Крв проливамо на друмовима,
а са оним што остане,
једва изгурамо понеки рат.
Вампири овде немају шта да траже!

Одлука о употреби омче
донета је за округлим столом.

Некролог се чита између редова.
У редовима су гробови.

Сахранили смо све.
И с коца и с конопца.

Тек у рупи
гробар је на висини задатка.

Зато што је за живота
заслужио све критике,
сахрањен је
у алеји заслужних грађана.

Живог су ме сахранили.
Нису имали душе да ме убију.

Оставио је дубоке трагове за собом.
Раке.

Суђење је регуларно.
Убица има адвоката,
а жртва се брани ћутањем.

Делимо се и кад падамо:
једни у братски загрљај,
други на бојном пољу,
трећи у заборав...

Наше лешинаре занимају само живи!

Све смо их поубијали.
Само је та чињеница непобитна!

Кад жртва нешто науми,
убици остаје само да то оствари.

Графит на крематоријуму:
„Гори ми под ногама!“

Свет напредује крупним корацима,
а све је више згажених.

Да сам јуче умро,
данас бих већ био мртав.

Кад се од целе земље
направи гробље,
свеједно је
где ћете бити сахрањени.

Утопљеник је био одличан пливач.
Далеко је отпливао!

Страдали су ни криви ни дужни,
а некмоли ми!

Нема више набијања на колац.
Еколози чувају шуме.

Ни стара добра времена
нико није преживео!

За време вишедневне жалости
једино смо ноћу могли
да предахнемо.

Смањена је смртност.
Живи смо у земљу пропали.

Његов мермерни споменик је
наш камен спотицања.

Земља је темељно обрађена.
Гроб до гроба!

Пред њим немамо никаквих тајни.
Одали смо му и пошту.

Знамо у ком грму лежи зец,
али су ражњеви употребљени
за људе.

Масовне гробнице
одговарају малим земљама
јер успоравају ширење
традиционалних гробаља.

Планирају да нас униште
застрашујућим бројем оптужби
за геноцид.

Гребао се од рођења до погребља.

Ваде нам душу.
Тела остављају у провалији.

Нисмо учествовали у рату.
Жртвовани смо као цивили.

Слава оцу и сину и светоме духу...
Тако је почела
полна дискриминација!

Отац умро, син ме напустио...
Сачувао сам једино присуство духа.

У знак жалости
набијали су нас на пола коца.

Толико су бесмртни да немају срца
да нам приреде ни дан жалости.

Нема ништа од вешања!
Седи на две столице.

Не поштује се традиција.
Данас је и глогов колац рачваст!

Био је интровертан
док није обављена обдукција.

Највећи терет је поднео
кад му је подигнут
надгробни споменик.

Циљ је нашег братоубилачког рата –
национално помирење.

Кад је комшији умрла жена,
био је жалоснији
него кад му је цркла крава.

Држави није добро.
Појела је децу своје револуције.

Одрали су ме
да би ми ушли под кожу.

И отпор смо им пружили од срца.
Крвљу!

Није имао поверења
ни у државни ни у страшни суд.
Пресудио је сам себи.

Даћу живот за отаџбину!
Чекам приватизацију.

Љубав према родној груди
може се видети и кроз рупу
на грудима.

„Ако будеш добро,
завршићеш на вешалици“,
опомену свиња своје прасе.

Држава је умрла,
а народ тек сад сахрањују.

Нема услова да сви Срби живе
у једној држави,
али могу сви да умру у њој.

Подигли су му споменик
и однели га у непознатом правцу.

Дуже је живео
него што је био бесмртан.

Списак мртвих је друго издање књиге
рођених.

Продужују себи задовољство скраћујући
другима муке.

За крвопролиће нису неопходне поделе
по крвним групама.

Живим као у рају.
И тамо су мртви.

И кад на свету остане
само један Србин,
биће опасан по живот.
Сопствени.

Пред целатом и вешала дрхте.

Убице спавају сном праведника,
а невини као заклани.

Пуцао сам у њега,
али моја крајња намера је била
да га убијем!

Не плашим се смрти.
Живот је опаснији.

Залутали метак не скреће с пута.

Наши се не враћају
на место злочина.
Не дозвољава им обим послова!

Не знам шта ме чека у будућности.
Тек сам једном ногом у гробу!

Тужна биографија се завршава
хепиендом.

Полицијски час, дванаести час,
судњи час...
Човек се учи док је жив!

Бела куга и црни петак су наши
непријатељи комплементарних боја.

Завеса је пала,
а застава је тек на пола копља.

Није нам дошао крај.
Ми смо отишли њему.

У животу сам се највише разочарао кад
сам се разочарао у живот.

Од порођајних мука веће су оне –
од рођења до смрти.

Бог је први космополита.
Створио је и овај и онај свет.

Тежак живот ми виси о концу
и не зна се шта ће се пре прекинути.

Невин сам лежао у затвору –
нисам ја крив
што је смртна казна укинута.

Кад ми је пукао филм,
узео сам и пушку.

Самоубица више не тапка у месту.
Одгурнуо је столицу.

Турци имају много разлога
да се стиде.
Пет векова су живели
са пораженима!

Крв је текла потоцима.
Кад су браћа у питању,
не цицијашимо!

Пуцамо по свим шавовима,
а користимо и хладно оружје.

Нису сви конци у њиховим рукама!
Мени је допао конопац.

Потегао је чекић на жену.
Свако је ковач своје среће.

При размени убијених,
ратни профитери увек гледају
да добију више.

Он ће за нас живети вечно
зато што тај никад не би
ни умро за нас.

Да се нису супротставили
нашем нападу,
до сукоба не би ни дошло.

Доживео је клиничку смрт.
Умро је на клиници.

Заједно смо живели,
а у масовним гробницама смо се одвојено
сахрањивали.

У братоубилачком рату
ни сестре нису поштеђене.

Имамо велике ратне губитке.
Могућности нашег противника
биле су знатно мање.

Програм наше странке је
толико добар
да су на изборима за нас гласали
и мртви!

Кад се њихови дохвате ножа,
наши баце кашику.

Пропуштају кроз шаке,
али дочекују на нишан!

Убица и убијени су се помирили,
али је убијени мирнији.

Чека ме светла будућност!
Ако ми неко запали свећу.

Сви ћемо изгинути
ако је то услов да боље живимо!

Коначна слика о њему стављена је
на надгробни споменик.

Да не верујем у загробни живот,
мислио бих да сте ме
живог сахранили!

Стопама предака никад не бисмо
стигли до гробља.
Нико од њих није
тамо отишао пешице.

Судећи по некролозима,
пакао је празан.

Наша застава је у свакој прилици
на пола копља.
Сломила нам се мотка.

Испуњавањем моје последње жеље
испољили су своје задње намере.

Само гробар сахрањује постхумно.

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ

Милен Миливојевић (Драјинац код Сврљига, 1943) објавио је књиге афоризама „Како сам постао уврнут“, „С ума“, „Није ово Данска“, „Гологлави Рајко и Црвенкапа“, „Касно сам почео да пишем“, „Ан пасан“, књигу сатиричне поезије „Царске песме“ и књигу сатиричне прозе „Носталгичне приче“.

Заступљен је афоризмима у лексикону Милована Вржине „Ко је ко у нашем хумору, сатири и карикатури“, у антологији Витомира Теофиловића „Враг и шала“, у руском издању ове антологије „Черт и шутка“ и у антологији истог аутора „Случајни узорак“, у књизи Васиља Толевског „Нашите пријатели“ (на македонском језику), у „Енциклопедији афоризама“ Ђорђа Оташевића, као и у панорамама овог аутора „Графиги и афоризми“ и „Дриблинг духа“, у обе књиге избора „Извајане мисли“ Славомира Васића и Ивана Матејевића, у „Антологији светског афоризма“ Љубише Михајловића, у зборнику афоризама о шаху „Шахоризми“ и у више зборника тимочких и борских афористичара.

Добитник је годишње награде „Јежевог хумора“, награде за најбољу књигу године борских аутора (за „Носталгичне приче“) и дипломе „Сатирично перо“ листа „Тимок“ (за књигу „С ума“).

Дуже од пола века објављује афоризме и друге сатиричне текстове у „Јежу“ и другим листовима.

Објавио је десет књига песама.

Живи у Бору.

Витомир Теофиловић

**Црнохуморна тематизација смрти
СТО ЛИЦА ТАНАТОСА**

Политика и морал као међаши судбине

Милен Миливојевић је знатно име наше сатире, мајстор кратких форми, пре свега афоризма као минијатуре у којој су српски сатиричари већ четири деценије у светском врху.

За разлику од досадашњих збирки афоризама, у којима је преплитао теме најширег сатиричног регистра, збирка „Држави није добро“ махом је посвећена једној теми – теми смрти. Но, иако сведена на једну тему, књига која је пред нама значењски је веома богата и разуђена – једну од највећих, такозваних мега-тема у целокупном систему значења Милен Миливојевић отвара на мноштво начина, као што и смрт окончава свеколики живот безбројем путева господњих. Разумљиво, сатирична мотивација само делимично покрива ову бескрајну тему, чије биће сеже у просторе метафизике, димензије једва доступне нашем видном и сазнајном пољу, изван могућности да њоме управљамо и упрежемо је у своје жеље и интересе. Смрт у овом контексту само је међа која одваја нашу трошност од вечних видова постојања. Но, и поред пролазности природом досуђене људском бићу, сви ми имамо један танани мост, једну вертикалу учешћа наше егзистенције у есенцији, како би то филозофи рекли, а то је наш карактер, наш уну-

тарњи идентитет. У том наоко невеликом простору, сусретима и сударима нашег бића са свим осталима у ближем и даљем окружењу и те како има места вивисекцији људског понашања и на нивоу индивидуе и на нивоу њене друштвене умрежености. То је простор у коме сатиричар има много посла, а наш писац га је овом збирком прилежно и темељно обавио, залазећи и у опасне пределе Левијатана.

Као што су психолози запазили, два основна начела – ерос, принцип животне енергије, и танатос, принцип тежње за коначним миром и повратком праисконској природи кристала и минерала – одређују сву нашу тактику и стратегију не само свакодневице већ и наше филозофије живота, нашег укупног односа према изазовима прилика и судбине. У новој збирци афоризама, након пет претходних о сатиричним темама најширег регистра, Милен се усредредио на тему смрти, правећи својим скалпелом вивисекцију савремене политике, морала и историје.

Мада су ерос и танатос у непрестаном сукобу, као рађање и гашење енергије, мислиоци су открили да су ови принципи, попут парадокса, у блиској вези, каткад чак и у спрези! Ево једног циничног Миленовог афоризма о политици и историји: „Ми најбоље знамо да крв није вода. Пили смо је једни другима“. Овде је на значењски поразан али књижевно упечатљив начин употребљена заменица „ми“ у вишеструком значењу – и у дословном и у преносном значењу, при чему метафорично „ми“ покрива сав простор од односа према комшијама до односа према другим народима. Посебно је цинично што се овде „ми“ односи на обе стране, и на оне који пију и на оне чија је крв; штавише, и злотвори

и жртве сједињени су граматичким „ми“ и у супстанцијално јединство, у спојене судове.

Крв је код Миливојевића, попут боје код сликара, честа материја – и животодавна и смртоносна. Ево како је писац свезао у двоструки чвор ерос и танатос – наше испаштање и туђом и својом кривицом, и историјским усудом и због међусобних раздора: „Не само да смо давали данак у крви него смо и пливали у њој“.

Ту исту паклену дијалектику политике која замењује средства и циљеве видимо и у афоризму „Крв смо проливали да би нам потекли мед и млеко“.

Насиље над историјом и логиком – хуманизам да и не помињемо – упечатљиво је дочарано једном наоко обичном констатацијом: „Србин је пуцао на Србина и отарасио се национализма“. Овај наоко неутрални идеологем, такорећи опште место у политичком жаргону, увођењем лежерног тона у контекст деликатне и вруће тематике нације и патриотизма, раскринкава патологију хуманистичког ума – усређивања човечанства уништавањем својих ближњих!

Смрт је само средство – често нам цинично поручује писац, наоко преузимајући псеудоаргументацију у своју диоптрију: „Имам дугачак корак. Једном ногом сам у гробу, а другом на седмом небу“. Овај наоко једноставан афоризам такође је крцат значењима, што је код врсног афористичара чест случај. „Дугачак корак“ овде је метафора за историјске подухвате, синоним за појам брзог напретка, што додатно појачавају опозитни топоси – „гроба“ као најнижег (под земљом) и „седмог неба“, као највишег, рајског. Но, „гроб“ је овде и метафора за посусталог политичког и историјског субјекта, за његову сенилност, за продавање вере за ве-

черу, за одсуство осећаја за реалност, за пораз под маском победе.

Крајњи смисао инверзије победе и пораза, изванредна илустрација псеудологике херојства по сваку цену, дочаран је афоризмом „Грбови сведоче да се овде некад живело!“ Овде су на суптилан начин употребљена два времена – што је уједно и кључ за разумевање поруке афоризма – грбови су трајно, садашње стање, а живот се преселио у прошло време.

Језичко-логичка провокација је чест извор значењске енергије Миленових афоризама. Непажљивог читаоца зато могу иритирати и значења која радикално одступају од већинског говора и искази који су блиски свакодневном говору. Један од таквих који у нама изазивају отпор гласи: „Толико су били наопаки да смо морали да им пуцамо у леђа!“ Знак узвика нам, међутим, сигнализира да је реч о окрутној истини, коју, мотивисани хуманошћу, кријемо и од себе, да су у сваком рату хиљаде људи убијене с леђа! Тако нас афористичар, с пуним правом, суочава са затамњавањем савести, са псеудоаргументом да тога нема, бар на нашој страни, нити је тога међу нама икад било. Да није тако, писац појачава ову матрицу значења и једним исказом у првом лицу, граматички преузимајући одговорност на себе: „Пала ми секира у мед, па сам посекао многе главе“. Да овде немамо крајњи цинизам, патолошку употребу среће, могли бисмо у овом афоризму назрети вишеструки сплет значења – „пад секире у мед“ је, као што знамо, метафора уздигнућа над другима: то уздигнуће, нажалост, често се исказивало мучењем и убијањем оних испод себе, неретко укључујући и ближње.

Однос према злочину – увек начелно строг, али у пракси често нехајан, податан линији мањег отпора као

и све друго, писац нам предочава псеудосаопштењем, каквим нас обасипају многи истражитељи: „Злочин је брзо расветљен. Жртву је прогутао мрак“.

Успон политичке каријере, разуме се, иде одоздо увис, али шта се збива на крају? Варијацију Шекспирових мердевина за Ричарде имамо код Милена сажето дефинисану на следећи начин: „Био је на свим високим положајима. Остала су му још само вешала“. А дијалектику ратних похода као решења историјских траума, филозофију рата као политике другим, пречим средствима, Милен је дочарао својом варијацијом библијске изреке о потрзању мача, језгровитим исказом: „Пукли смо чим смо се латили оружја!“

Да производња смрти може успешно да цвета не само у рату већ и у миру, да у својој технологији „индустрија смрти“ може имати поделу посла сходно цивилној индустрији – штавише, да се може размахнути под маском самоубистава, Милен нас упозорава поразним афоризмом: „Поделили смо послове. Он обавља самоубиства, а ја организујем сахране и кремације“. Овај сатанистички интониран афоризам био би књижевно упечатљив и да је реч о убиствима – увођење самоубист(а)ва у контекст индустрије смрти је досег значења овог врхунског афоризма проширио до самог руба живота, до питања његовог смисла или бесмисла, до утапања ероса у танатос.

Да ли је доиста танатос толико моћнији од ероса да ће му доћи главе? Милен има мноштво назнака те врсте: „Главу горе! Кроз омчу“. Негативан исход утолико је извеснији кад знамо с ким смо и какви смо: „Волели смо се као браћа, што је било довољно за братоубилачки рат“. Како преокренути пораз хуманизма и

морала ако „Убице спавају сном праведника, а невини као заклани“?!

Посао сатиричара није да буде терапеут већ дијагностичар, да укаже на тамне стране нашег личног и друштвеног бића, да осветли парадоксе наше свакодневице и нашег погледа на свет... Да појача свест и савест разумних и моралних, да их дотакне и пробуди тамо где су заспале или закржљале. Више од тога није у моћи дијагностичара. Но, жива књижевна реч има ту моћ да код свесних и савесних разбуди и распламса ерос, ту магију оживљавања личних могућности, животну енергију којом свако људско биће располаже у мери достојној поштовања и дораслој свим изазовима. То је једина енергија којом свако од нас располаже и зато немамо право да је запостављамо и потцењујемо – поручује нам наш афористичар мноштвом слика и прилика, читавом стотином лица танатоса.

Новом збирком афоризама Милен Миливојевић је свом замашном опусу од двадесетак књига разних жанрова додао луцидну и духовиту, стилски избрушену и мисаоно озбиљну књигу, књигу која, упркос тамној гами тема и значења, зрачи бодрошћу духа и уверењем да смрћу ероса ишчезава и танатос!

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41–84

821.163.41–09–84 Миливојевић М.

МИЛИВОЈЕВИЋ, Милен

Држави није добро / Милен Миливојевић. – Београд,
Алма, 2009 (Београд : Скрипта интернационал). – 99 стр. ; 21
см. – (Библиотека хумор и сатира / [Алма] ; књ. 69)

Тираж 300.

ISBN 978-86-7974-104-2

COBISS.SR-ID 156441356